

**Simposi de Salut
Internacional a l'Atenció
Primària**

**Simposi de Salut
Internacional a
l'Atenció Primària**

10 de Maig 2013

Centre Esther Koplowitz

ISGlobal
Barcelona
Institute for
Global Health

CLÍNIC
Hospital Universitari

CRESIB
BARCELONA
Hospital CIVC - Universitat de Barcelona

10.15-11.30h: Taula Rodona:
Salut Internacional i Atenció
Primària.

Moderadora: *Dra. Inés
Oliveira.*

Quin és el paper de l'Atenció
Primària en el maneig de la
febres importada?

Dra. Ethel Sequeira.

**Immigrants que viatgen per
visitar a familiars i amics.
Recomanacions i activitats
preventives des de l'Atenció
Primària.**

Dra. Carme Roca.

Introducció de malalties
tropicals transmeses per
vectors a Espanya.

Dr. Jose Muñoz.

IMMIGRANTS QUE VIATGEN PER VISITAR A FAMILIARS I AMICS.

- Introducció: una mica d'història, V-VFR i I-VFR (VFR = Visiting Friends and Relatives)
- Què diu la literatura científica ?
- Què diu la nostra percepció com a professionals assistencials a l'AP ?
- Proposta de recomanacions i activitats preventives des de l'AP

IMMIGRANTS QUE VIATGEN PER VISITAR A FAMILIARS I AMICS.

- Introducció:
una mica d'història,
I-VFR i V-VFR

SERVICIO
DISCRECIONAL

 **AUTOCARES ESPECIALES DIRECTOS PARA
EMIGRANTES TEMPOREROS A FRANCIA**
MAYO DE 5-1/96

Introducció: una mica d'història, V-VFR i I-VFR

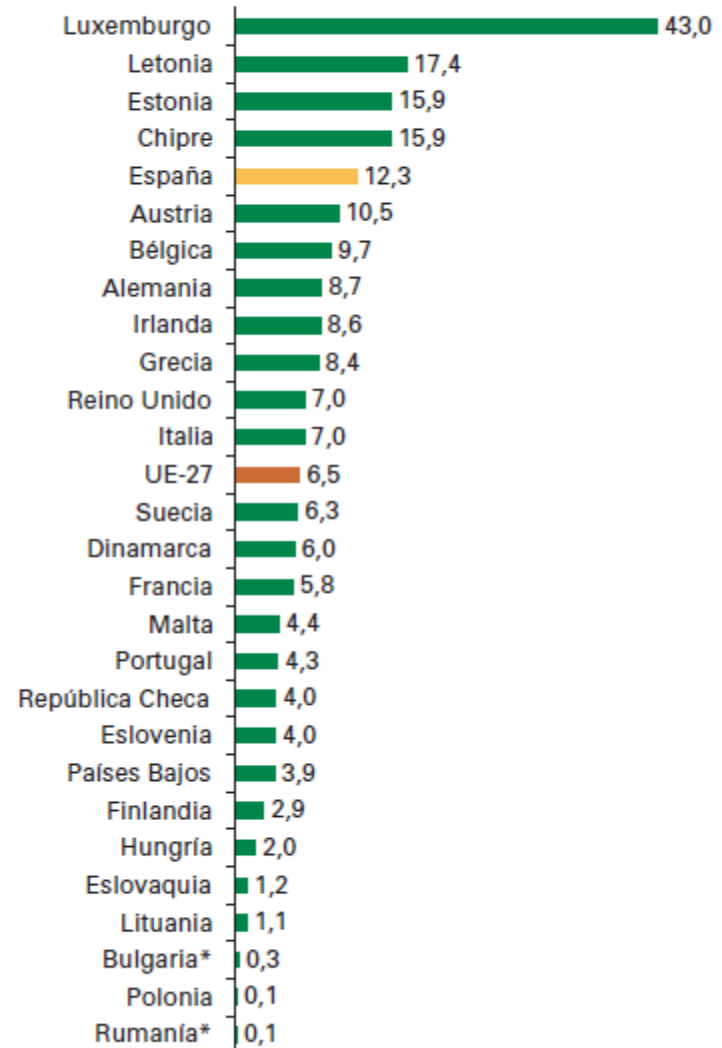
Introducció: una mica d'història, V-VFR i I-VFR

Países de la UE con más población extranjera. 2010

UE-27	32.489.000
Alemania	7.130.919
España	5.663.525
Reino Unido	4.362.006
Italia	4.235.059
Francia	3.769.016
Bélgica	1.052.844
Grecia	954.784
Austria	876.355
Países Bajos	652.188
Suecia	590.475

Fuente: Eurostat

Extranjeros en la UE-27. 2010 (% en cada país)

* Datos de 2009.

Fuente: Eurostat

Introducció: una mica d'història, V-VFR i I-VFR

Català | Castellano | English

 idescat

[Población](#)

[Economía](#)

[Sociedad](#)

[Territorio](#)

[Idescat](#)

[mapa web](#)

[contacto](#)

[Población](#) > [Población extranjera](#) > [Evolución](#)

Población extranjera. Evolución

[Introducción](#) | [Por edad y sexo](#) | [Por provincias](#) | [Por ámbitos](#) | [Por comarcas](#) | [Por municipios](#) | [Por continentes](#) | [Por países](#) | [En Excel](#)

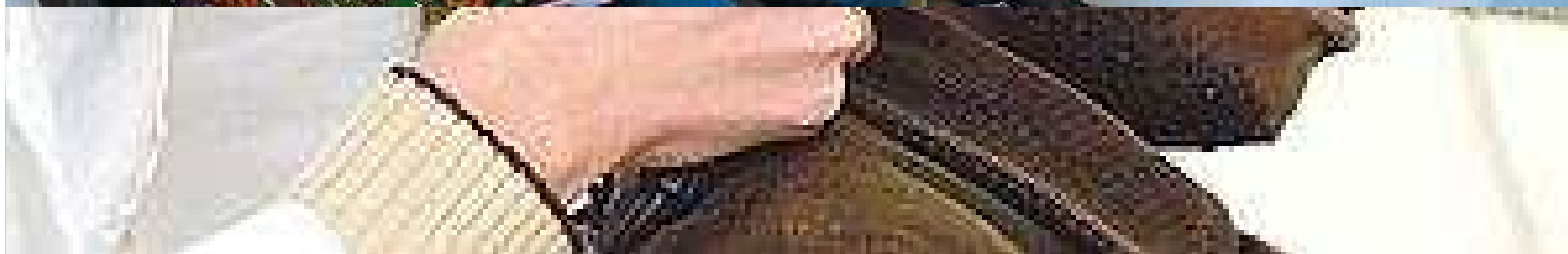
Evolución de la población total y extranjera. 2000-2012 Cataluña

	(1) Población	Población extranjera			
		total	% sobre (1)	var. abs.	var %
2012 →	7.570.908	1.186.779	15,68	927	0,08
2011 →	7.539.618	1.185.852	15,73	-12.686	-1,06
2010 →	7.512.381	1.198.538	15,95	9.259	0,78
2009 →	7.475.420	1.189.279	15,91	85.489	7,75
2008 →	7.364.078	1.103.790	14,99	131.283	13,50
2007 →	7.210.508	972.507	13,49	58.750	6,43
2006 →	7.134.697	913.757	12,81	114.853	14,38
2005 →	6.995.206	798.904	11,42	156.058	24,28
2004 →	6.813.319	642.846	9,44	99.838	18,39
2003 →	6.704.146	543.008	8,10	160.988	42,14
2002 →	6.506.440	382.020	5,87	124.700	48,46
2001 →	6.361.365	257.320	4,05	75.730	41,70
2000 →	6.261.999	181.590	2,90	:	:

Fuente: Idescat, a partir de la explotación estadística de los padrones.

Introducció: una mica d'història, V-VFR i I-VFR

Introducció: una mica d'història, V-VFR i I-VFR

COCOOPSI

[sumario](#) Anales@cfnavarra.es

Vol. 29, Suplemento 1, 2006

JT

Enfermedades importadas en inmigrantes: mito y realidad

Imported diseases in immigrants: myth and reality

C. Roca¹, X. de Balanzó²

1. Médico de familia. Comissió de Cooperació i Salut Internacional (COCOOPSI) de la Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària (CAMFiC). ABS el Clot. Barcelona.
2. Jefe del Servicio de Medicina intensiva del Hospital de Mataró. Consorci Sanitari del Maresme. Mataró. Barcelona.

ENFERMEDADES IMPORTADAS

Las enfermedades importadas son aquellas adquiridas en un país y diagnosticadas en otro donde no existen o son menos prevalentes¹.

Actualmente, vivimos una época histórica que se caracteriza, entre otros factores, por un importante desarrollo de los medios de transporte y comunicación y por un vertiginoso

Semergeren

Estás en SEMERGEN > Semergeren

Grupos de Trabajo

Áreas funcionales > Grupos de Trabajo

REGLAMENTO DE GRUPOS DE TRABAJO SEMERGEN

URGENCIAS Francisco Javier Fonseca del P...

s | Noticias | Enlaces | Contacto

ogogen y canalizan las comunidad científica, los

22 mayo 2012

is personas al

ón y Salud de la nciada por el Gobierno a inmigrantes en

Introducció: una mica d'història, V-VFR i I-VFR

Que hem vist a les nostres consultes ?

Què hem fet davant d'aquesta nova realitat?

***Un pas més enllà:
VFR: visiting friends and relatives
(I-VFR)***

***i encara... un altre pas més enllà:
(V-VFR)***

Introducció: una mica d'història, V-VFR i I-VFR

- **I – VFR = IMMIGRANTS VFR**

Definició :

Immigrant que torna de viatge al seu país d'origen per visitar a familiars i amics.

El viatge és des del país receptor (habitualment industrialitzat), al país d'origen (habitualment de baixa renda i amb una prevalença més elevada de malalties relacionades amb la pobresa).

Es preveu que viurà d'una forma més similar a la població autòctona (del país d'origen) que com ho farien altres tipus de viatgers (turistes, comerciants...).

Introducció: una mica d'història, V-VFR i I-VFR

- **V – VFR = VIATGERS VFR**

Definició:

Persones no nascudes a l'estranger que viatgen per visitar a familiars i amics a països de baixa renda.

Per exemple: fills d'immigrants nascuts al país receptor, parelles d'immigrants.

Es preveu que aquestes persones viuran d'una forma més similar a la població autòctona (del país de destí del viatge) que com ho farien altres tipus de viatgers (turistes, comerciants...).

Simposi de Salut
Internacional a
l'Atenció Primària

10 de Maig 2013
Centre Esther Koplowitz

IMMIGRANTS QUE VIATGEN PER VISITAR A FAMILIARS I AMICS.

- Què diu la literatura científica ?

Què diu la literatura científica ?

VFR presenten un major risc d'adquirir malalties prevenibles relacionades amb el viatge, quan es comparen amb persones que viatgen per altres motius (com el turisme o els negocis)

S'identifica als **VFR** com una **població de risc** per la **importació de malalties** des dels seus països d'origen.

Què diu la literatura científica ?

VFR major risc, degut a :

- 1. El destí dels viatges:** zones menys desenvolupades, amb menys recursos sanitaris, amb deficient sanejament mediambiental, més remotes o a ambients més rurals i amb major càrrega de malalties prevenibles que les zones visitades pels turistes convencionals.
- 2. Característiques del viatge:** Viatges lliures, no organitzats. De llarga durada (>30 dies). A vegades poden ser viatges per motius urgents, per tant, sense planificació prèvia.
- 3. Algunes pràctiques:** ús de fonts locals d'aigua, consum de menjar tradicional preparat localment, aliments crus. Habitatges poc sanejats.
- 4. Característiques dels propis VFR:** edats extremes de la vida (ancians – lactants). Patologies cròniques (DM, immunodeficiències). Gestants. Pèrdua de la semi-immunitat antiparasitària.

Què diu la literatura científica ?

5.- Manca de percepció de risc:

- Sol·liciten menys consell sanitari previ
- Menys adherència a les recomanacions rebudes i més mal compliment de la quimioprofilaxi prescrita
- A més, **la familiaritat amb l'entorn i amb les malalties endèmiques**, fa que algunes infeccions com la malària **no es percebin com potencialment greus** i per tant disminueix l'ús de mesures profilàctiques.

Què diu la literatura científica ?

Clinical Infectious Diseases 2006; 43:1185–93

Illness in Travelers Visiting Friends and Relatives: A Review of the GeoSentinel Surveillance Network

Karin Leder,^{1,2} Steven Tong,¹ Leisa Weld,⁴ Kevin C. Kain,⁵ Annelies Wilder-Smith,⁶ Frank von Sonnenburg,⁷ Jim Black,^{1,3} Graham V. Brown,^{1,3} and Joseph Torresi,^{1,3} for the GeoSentinel Surveillance Network^a

¹Victorian Infectious Diseases Service, Centre for Clinical Research Excellence, Royal Melbourne Hospital, ²Department of Epidemiology and Preventive Medicine, Monash University, and ³Department of Medicine, University of Melbourne, Victoria, Australia; ⁴Centers for Disease Control and Prevention, Atlanta, Georgia; ⁵McLaughlin-Rotman Centre, Center for Travel and Tropical Medicine, University Health Network, Toronto General Hospital, University of Toronto, Toronto, Canada; ⁶Department of Infectious Diseases, Tan Tock Seng Hospital, Singapore; and ⁷Department of Infectious Diseases and Tropical Medicine, University of Munich, Munich, Germany

Travelers returning to their country of origin to visit friends and relatives (VFRs) have increased risk of travel-related health problems. We examined GeoSentinel data to compare travel characteristics and illnesses acquired by 3 groups of travelers to low-income countries: VFRs who had originally been immigrants (immigrant VFRs), VFRs who had not originally been immigrants (traveler VFRs), and tourist travelers. Immigrant VFRs were predominantly male, had a higher mean age, and disproportionately required treatment as inpatients. Only 16% of immigrant VFRs sought pretravel medical advice. Proportionately more immigrant VFRs visited sub-Saharan Africa and traveled for >30 days, whereas tourist travelers more often traveled to Asia. Systemic febrile illnesses (including malaria), nondiarrheal intestinal parasitic infections, respiratory syndromes, tuberculosis, and sexually transmitted diseases were more commonly diagnosed among immigrant VFRs, whereas acute diarrhea was comparatively less frequent. Immigrant VFRs and traveler VFRs had different demographic characteristics and types of travel-related illnesses. A greater proportion of immigrant VFRs presented with serious, potentially preventable travel-related illnesses than did tourist travelers.

Què diu la literatura científica ?

BIBLIOGRAFIA (sèries de casos):

1. Ministerio de sanidad y política social. Gobierno de España. 2009. Enfermedades infecciosas importadas por inmigrantes residentes en España que se desplazan temporalmente a sus países de origen (VFRs).

Lloc	Període	n Sexe Edat	Zona geogràfica	Motius de consulta	Diagnòstics	Comentaris
Unitat MT Hospital Ramon y Cajal - Madrid	1989 / 2008	288 D: 54% H: 46% 35 anys	60,8% Àfrica Sub 35% Amèr Cent i Sud 3% Àsia	Febre Dermato Cefalea Dolors osteomus Diarrea	-Malària -VHB passada -TBC latent -ITS -Paràsits intestinals -Filaries	Descriptiu Coclusions: MF fonamental per detectar els VFR i informar i prevenir.

Què diu la literatura científica ?

BIBLIOGRAFIA (sèries de casos):

- Valerio LI. Enfermedades infecciosas importadas asociadas a los desplazamientos internacionales de inmigrantes adultos en visita a familiares y amigos. Gac Sanit 2009; 23:86-89.

Lloc	Període	n Sexe Edat	Zona geogràfica	Motius de consulta	Diagnòstic	Comentaris
Area Metropol Nord-BCN Unitat de SI Sta. Coloma	2001 / 2008	761 90VFR 269Tur 402Imm H:57% 32 anys	Àfrica Subsahar LlatinoAm Asia	-VFR-Turi síntom postviat. -Immigr: assimpt. derivats.	-Paràsits intestinals -Diarrea V -TBC -Chagas -Malària -Amebiasi	-Turistes > patologies lleus que VFR o Immigrants. -VFR > malalties potencials letals. - VFR < consell pre-viatge que Turistes

Què diu la literatura científica ?

BIBLIOGRAFIA (sèries de casos):

- Díaz-Menéndez M, *et al.* Infecciones importadas por inmigrantes y viajeros: resultados de la Red Cooperativa para el estudio de las Enfermedades Importadas por Inmigrantes y Viajeros +Redivi. *Enferm Infecc Microbiol Clin* 2012; 30:528-534.

Lloc	Període	n Sexe Edat	Zona geogràfica	Motius de consulta	Diagnòstic	Comentaris
Red +Redivi Espanya 14 centres de 6 Com Autònom.	2009 / 2011	4570 732VF R 1259Tu 2578Im H = D 37-27 anys	I-VFR: Bolívia Guinea E Equador V-VFR: Guinea E Índia	Examen de salut inicial Alterac laboratori Febre GastroInt	-Eosinof no filiada -Malaria -Estrongil -Chagas -TBC latent -Amebiasi	28%V-VFR i 21% I-VFR: sans Van sol.licitar consell pre-viatge: 11,6% I-VFR i 37,5% V-VFR

I...FINS AQUÍ.... LA TEORIA

***PERÒ...A LA NOSTRA PRÀCTICA CLÍNICA
HABITUAL...
TENIM IMMIGRANTS QUE VIATGEN....ES CLAR
QUE SÍ....***

PERÒ.....

IMMIGRANTS QUE VIATGEN PER VISITAR A FAMILIARS I AMICS.

- Què diu la nostra percepció com a professionals clínics ?

Què diu la nostra percepció com a professionals de l'APS ?

A la nostra consulta:

- Tenim immigrants que viatgen al seu país d'origen per visitar a familiars i amics ?

Què diu la nostra percepció com a professionals de l'APS ?

- Aquests pacients VFR, ens demanen consell sanitari abans de viatjar ? Ens hi trobem sovint ?

Què diu la nostra percepció com a professionals de l'APS ?

1. A la consulta tenim VFR / no ens demanen sovint Consell sanitari previ al viatge.
2. A la consulta tenim VFR / sí que ens demanen sovint Consell sanitari previ al viatge.
3. A la consulta no tenim VFR / no ens demanen sovint Consell sanitari previ al viatge.
4. A la consulta no tenim VFR / sí ens demanen sovint Consell sanitari previ al viatge.

Què diu la nostra percepció com a professionals de l'APS ?

- Multicèntric, 10 CAPs de Catalunya i Aragó
- 555 immigrants entrevistats.
- 406 (73,2%) eren I-VFR.
- 261 (64,3%) I-VFR no havien sol.licitat Consell sanitari previ a viatjar, per: considerar-ho innecessari, desconeixement, cost econòmic.
- 145 (35,7%) I-VFR havien sol.licitat Consell sanitari previ a viatjar, a:
 - MF 60 (41,3%),
 - MF + USI 31 (21,3%),
 - Pediatra 26 (18%),
 - Pediatra + USI 2 (1,3%),
 - USI 26 (18%).

IMMIGRANTS QUE VIATGEN PER VISITAR A FAMILIARS I AMICS.

- Proposta de recomanacions i activitats preventives des de l'APS

Proposta de recomanacions i activitats preventives des de l'APS

1.- Formació continuada en temes de Salut Internacional:

- Revistes d'actualització en APS: AMF, FMC
- Jornades, Simposis, Tallers
- Estadets de reciclatge en Unitats de SI

Proposta de recomanacions i activitats preventives des de l'APS

2.- A la consulta, a la nostra pràctica clínica habitual:

- **Estar alerta** en pacients immigrants que ens comenten que viatjaran al seu país d'origen (són els VFR).
- *(Cerca activa ??)*
- **Seria recomanable** preguntar a tot pacient immigrant si té intenció de viatjar al seu país i informar-lo dels riscos i dels recursos existents per prevenir-los.

Proposta de recomanacions i activitats preventives des de l'APS

3. Importància de l'examen de salut inicial a l'immigrant nou arribat. Estat immunitari correcte i estudi de malalties importades.

Adaptació de l'estat immunitari de l'immigrant, al calendari vacunal vigent en el nostre país.

	Paràsits a femta	Sediment orina	VHB	VHC	VIH	Lues	Malària	Chagas
Àfrica del Nord	V	Si	Si	V	No	No	No	No
Àfrica subsahariana	V	Si	Si	Si	Si	Si	V	No
Europa de l'Est	No	No	V	V	No	No	No	No
Àsia	V	Si	Si	V	No	No	No	No
Amèrica llatina	V	No	V	V	No	No	No	V

Proposta de recomanacions i activitats preventives des de l'APS

4. Quan algun pacient ens comenti que pensa viatjar al seu país per visitar a familiars i amics... Recordar la importància del Consell sanitari previ al viatge i que:

- El podem fer nosaltres a l'Atenció primària (saber quin consell podem assumir i quin no).
- Podem derivar-lo a Unitats especialitzades en Salut Internacional i Consell al viatger (recordem que no són gratuïtes).

Proposta de recomanacions i activitats preventives des de l'APS

Aconsellarem visita a una Unitat de consell al viatger:

- Quan es necessiti un Certificat oficial (p.ex: vacuna febre groga).
- Nivell de risc del viatge ALT:
 - Durada > 30 dies
 - Estades en àrees amb malària endèmica per *Plasmodium falciparum*.
 - Estades en àrees molt aïllades, molt rurals.
 - Viatgers < 14 anys o > 65 anys.
 - Viatgers treballadors d'activitats d'alt risc per la salut (caçadors, cooperants, misioners ...)
 - Viatgers altament vulnerables: embarassades, immunodeprimits, amb patologies cròniques que poden agreujar-se.
- Quan pensem que no en sabem prou.

Proposta de recomanacions i activitats preventives des de l'APS

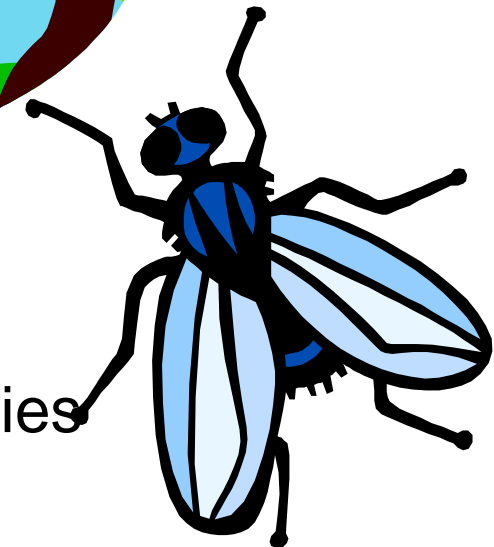
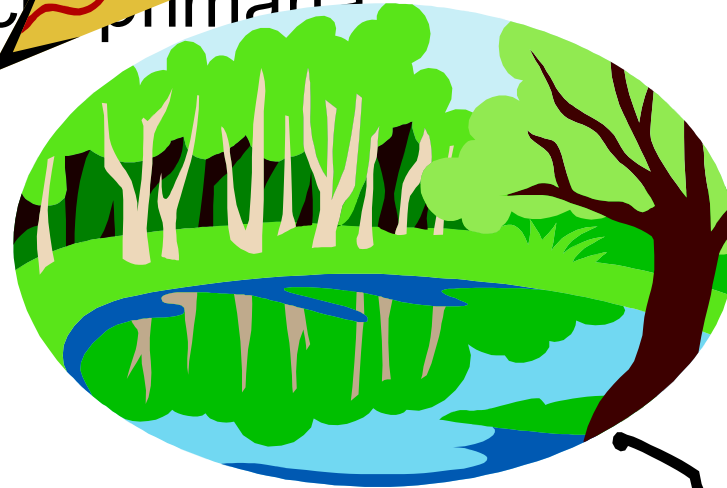
Consell sanitari i podem fer nosaltres des de l'Atenció primària

Depenent de:

- el lloc de destí
- el tipus de viatge
- l'allotjament
- la durada
- els antecedents patològics del viatger

Mesures generals per evitar el contagi de malalties

Vacunes i/o quimioprofilaxis per prevenir possibles malalties.

Proposta de recomanacions i activitats preventives des de l'APS

Algunes eines útils poden ser....

- <http://www.viajarsano.com>
- <http://www.who.int/ith/en/> International travel and health 2012
- Mapa interactiu <http://apps.who.int/ithmap/>
- <https://extranet.who.int/ihrportal/report.aspx?id=65>
- <http://wwwnc.cdc.gov/travel/>

- <http://www.istm.org/>
- <http://www.semtsi.es/>

Proposta de recomanacions i activitats preventives des de l'APS

1. **Formació continuada** en temes de SI
2. **Estar alerta** en pacients immigrants que ens comenten que viatjaran al seu país d'origen.
3. Importància de l'**examen de salut inicial a l'immigrant** nou arribat. Estat immunitari correcte, despistatge de malalties importades.
4. Quan algun pacient ens comenti que pensa viatjar al seu país per visitar a familiars i amics... **Consell sanitari previ al viatge.**
5. **Relació fluida i cordial entre APS i les Unitats de Salut internacional de referència, de forma bidireccional.**

**M
O
L
T
E
S

G
R
À
C
I
E
S**